

LA IL·LUSTRACIÓ

Preu:
UNA
pesseta.

LLEVANTINA

REVISTA ARTISTICH-LITERARIA

DE

CATALUNYA, VALENCIA, BALEARS Y ROSSELLÓ

Any II

Barcelona, 1.^{er} de Juny de 1901

Núm. 15



PLAT DECORATIU SIMBOLISANT LA PAU

SUMARI

GRAVATS: Los diputats regionalistes de Barcelona. — La plaça de Sant Jaume lo dia del escrutini general. — Enrich Prat de la Riba, director de *La Veu de Catalunya*. — Facsímil de la primera plana de *La Veu de Catalunya*. — Una de les sales de la exposició de fotografies organitzada per lo Colegi de Sant Jordi. — Exposició monogràfica del tubercle la trumfa é industries derivades (fotografies). — Quadros barcelonins: De bon matí, apuntació del natural per A. Más y Fontdevila. — Perpinyá: La plaça Arago. — Retrato y emblema de Félix Gras. — F. Gras, A. Mir y F. Mistral á Carcassona, en 1883. — Gent de casa, per Mariano Foix. — Plat decoratíu simbolisant la Pau. — Qüento ilustrat. — Caricatures.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal. — Enrich Prat de la Riba. — La Senyera (himne mallorquí), per Jaume Pomar. — Soliloqui, per Joseph Alemany y Borrás (il·lustracions de J. Llaverías). — Francisco X. Tobella d'Argila (bibliografia). — Lo pes d'una pena (poesia), per Joseph Aladern. — Pirenencia (poesia), per Joan M. Guasch. — Veus de muntanya (poesia), per Antón Busquets y Punset. — Perpinyá: La plaça Arago, per Jules Delpont. — Germanor catalano-provençal: VII, Félix Gras, per Víctor Oliva. — Nostres gravats. — Sport, per J. Elías y Juncosa. — Revista de Teatres, per L. F. — Bibliografia. — Curiositats y passatemps. — Anuncia.

MÚSICA: Melodía, per Salvador Giner.



La esgrima. — Actualitat. — A Barcelona.

La esgrima es un sport universal que compta ab una grandíssima quantitat de partidaris que omplen totes les sales d'armes que en nombre incalculable están escampades per totes les localitats y en tots

los païssos, ahont al meteix temps que tenen un agradable esbarjo, fan un dels exercicis més sanitosos pel cos, ja que ab ell entran en funcions tots los muscles del nostre organisme. Si observém un tirador posat en guarda, nos convencerém ben aviat de la veritat de lo que dihéim. Les cames en llur posició adquirexen força sostenint lo cos, y agilitat en los diferents moviments del atac y la defensa, lo braç s'enrobusteix, s'adquireix llestesa, bon cop de ull, gran presència d'esperit al meteix temps que treballa també d'una manera remarcable la inteligencia buscant á conéixer la part flaca per hon puga atacar al contrincant, mirant fit á fit los seus ulls per á endevinar les seves intencions y parar rápit los cops que puga dirigirli. Les seves ventatjes com á exercici físich fan que compti ab una quantitat incalculable de partidaris en tot lo món, que les festes d'esgrima se celebrin cada día y hi haja un nombre relativament gros de verdaders mestres en aquest difícilissim art, que passejan llur fama del un cap de món al altre disputantsela ab tots los qui se'ls hi presentan á llur davant.

França y Italia son casi bé'ls païssos en que's dona més importancia al exercici de les armes, la una ab los seus tiradors d'espasa, los italians ab lo aparatós sabre y uns y altres produhint mestres remarcables (delá qui fan un article d'exportació) y'ls quals van escampant per tot lo món llurs principis. D'uns y altres tenim en nostre país, encara que's més important lo nombre dels partidaris de la escola italiana, potser res més que per la lley d'antigüetat d'alguns dels mestres d'aquí.

A Barcelona son molt nombroses les sales d'armes y los mestres d'esgrima, potser una mica massa en proporció del nombre d'aficionats ab que compta l'art. Les festes, encara que les particulars de cada sala sovintejan, les públiques y de conjunt no's fan sovint, donchs no's compta ab prou elements á propòsit y falta en molta part una mica d'unió entre'ls directores d'aquest sport per á poder dur á cap alguna idea que algunes vegades s'ha llençat sense gayre éxit.

No parlém gens de l'aplicació de la esgrima als *lancas de honor*, porque no creyéim en los reptes, ni duben á cap resultat prácticich, ni son recomanables baix cap concepte.

J. ELÍAS JUNCOSA

REVISTA DE TEATRES

Principal: Herminia Coso. — *Novetats:* Frégoli. — *Eldorado:* El tio de Alcalá; En la delegación. — *Tivoli:* Les enramats, Nit d'albaes. — *Granvia:* Don Tancredo.

S'acaba ja la temporada d'hivern. Los teatres se treuen la roba groxuda per á posarse de piqué y alpaca. Los cartells se quedan despullats, per verificar lo cambi, y aquesta revista, que's vesteix ab los trajos dels teatres, anirá avuy, com aquets, lleugera de roba.

En lo Principal ha debutat una cantant joveneta, Herminia Coso. Té bona veu y té facultats, però no hi há motíu per anunciarla ab gran repich de platerets y cops de bombo, titulanla una nova Patti, puix axó li pot malmetre sa carrera. Per á ser *celebritat* en aquet ram del art se necessita molt estudi y molta fe y constancia, y ab axó y les condicions que no li mancan á la jove debutant, poden fer de ella una bona artista.



Frégoli, l'incansable Frégoli, continua en lo teatre de Novetats fent verdaderes diablures. Sembla impossible que'l cos humá puga resistir lo treball, que's la especialitat del famós italiá, sens aniquilarse. Y ell surt cada día fresquet y rialler com si tanta agitació, tan moviment, fos cosa senzilla y descansada. Dit teatre's veu molt concorregut.



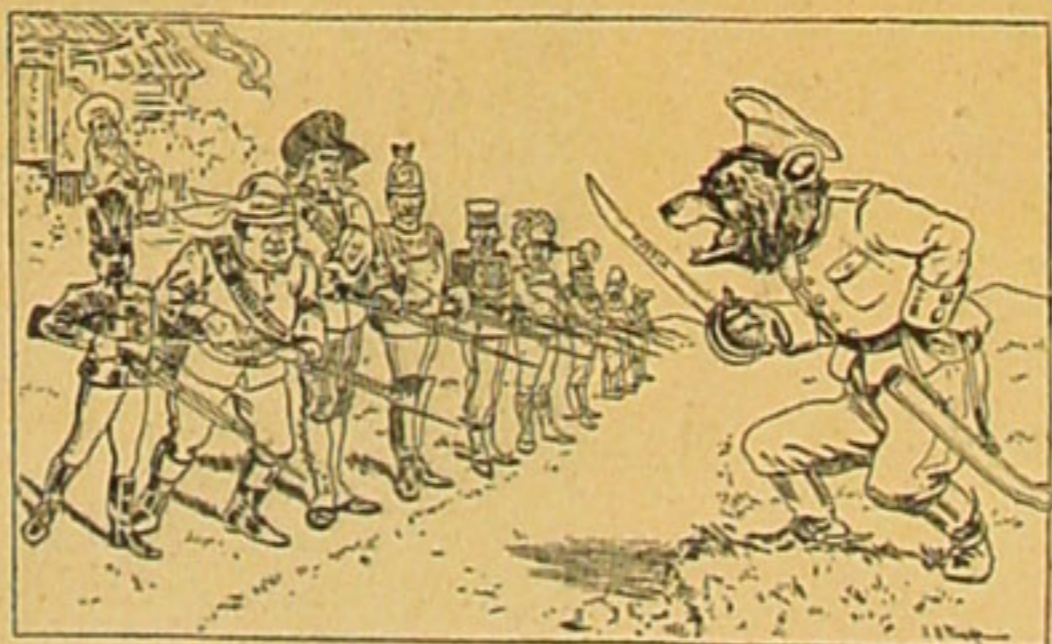
La simpática actriu Amparo Taberner ab motíu de son benefici estrená en lo Eldorado la çarçuleta *El tio de Alcalá*, escrita ab l'únich propòsit de fer lluir lo garbo y la grana de una artista, puix la obra es lleugera y les situacions y tipos estém cansats de véurels en lo teatre. *En la delegación*, es un apropòsit escrit per al benefici del actor Duval. Es un pretext per á que aquest representi diversos personatjes.



Los diaris de Valencia nos han portat grans no



DESPRÉS DE LES ELECCIONS. — Aquest any hem rebut y no hem cobrat. — Si jo sapigués de lletra també faría una carta. — (Nostre)



LA NOVA MURALLA DE NINA.

(Pack, Nova Jork.)

LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA

ANY II.

BARCELONA, 1.^a DE JUNY DE 1901.

NÚM. 15.

LOS DIPUTATS REGIONALISTES DE BARCELONA



SEBASTIÀ TORRES Y PLANAS. ALBERT RUSIÑOL Y PRATS. BARTOMEU ROBERT É IARZABAL. LLUÍS DOMÈNECH Y MONTANER.

CRONICA DE CATALUNYA

No eran il·lusions: lo poble de Barcelona ha respost admirablement a la crida dels regionalistes que axecaren la bandera de la moralitat electoral llençantse contra'l caciquisme fortificat fa anys en posicions que semblaren inexpugnables. La batalla s'ha donat y es guanyada.

Axeca verament l'esperit y ompla'l cor d'esperança en un avenir sortós, lo moviment iniciat a Barcelona, que seguirán

sens dupte'ls altres pobles catalans y després tots los d'Espanya. Lo regnat de la desmoralisació, dels travalls a espatlles del país y sempre contraris a la seva prosperitat y bon nom, ha caygut per a no restaurarse may més. Comença una era nova per Catalunya que té ja'l peu en lo primer grahó de la escala que ha d'enlayrarla y ennoblirla, donantli'l dret de governarse y administrarse ella metexa segons ses costums, ses necessitats, ses

condicions de vida y son esperit de raça. Lo primer pas es lo que més costa y ja s'ha donat; ara tot es qüestió de temps y de prudencia, mentres se perseveri en entronisar la lley y la justicia, en imposar la moralitat en totes les coses y en



tots los actes, per marcar degudament la ratlla divisoria entre les idees velles y les idees noves, los principis que'ns han llençat a perdre y'ls que deuen salvarnos.

Per altre cantó, l'Assamblea de la *Unió Catalanista* reunida a Tarrassa, quals discussions y quals acorts necessitan més espay que'l de una crónica, ha senyalat nous horitzons al catalanisme que des de l'Assamblea de Girona semblava embolcallat en una intransigencia de procediment més bona per a petrificar los principis, sempre inmutables, que per estendre sa influencia y sa acció a la vida del poble.

L'esforç de la *Unió Catalanista* y'l de la *Lliga Regionalista*, accionant, sense toparse, en l'esperit de Catalunya y fins de tota Espanya, ha de donar resultats positius. L'enemich es comú, l'aspiració la metexa, la intenció de tots santa y patriòtica; la victòria es, donchs, segura.

* * *

Passém un mes dolent per a les manifestacions artístiques: sembla que la lluyta política, precursora de la constitució defi-

LA PLAÇA DE SANT JAUME LO DIA DEL ESCRUTINI GENERAL.

nitiva dels organismes socials y polítichs, haja arreconat tot lo que ab ella no tinga relació directa.

Fora del concert d'En Vidiella a ca'N Parés, que proporcioná als que tingueren la sort de serhi unes hores delitoses de devot reculliment artístich, no hi há altra cosa de que escriure. Los teatres no estrenan res; ha passat la febre dels concerts instrumentals que'ns han fet gosar casi tot l'hivern; no's publican llibres; no s'exposan quadros: l'art s'adorm a les primeres alenades del istiu, com si la calda de ciutat l'atuís y esperés ab ansia confortarse en l'admiració de la naturalesa, en lo fruïment de les belleses del camp y de la montanya, del maridatge corprenent del mar ab la terra, en les platges plascívoles de falda daurada, ó en los penyalars abruptes de les costes altes.

FERRÁN AGULLÓ Y VIDAL



o es d'avuy que's distingeix l'illustrat director del valent diari català *La Veu de Catalunya*, N'Enrich Prat de la Riba, qual retrato honra avuy les planes de LA ILUSTRACIÓ LLEVANTINA.

Si havíam de seguir la seva vida y anotar tots los actes en los que ha demostrat lo seu intens amor a la terra catalana, a la seva patria, seria aquesta tasca llarga, perquè encara que jove ha estat tanta

la seva activitat esperonada pel desig de treballar per la defensa de les llibertats de Catalunya, que bé pot dirse que aquesta no ha dexat de realitzar-se ni un sol dia.

Ara, últimament, ha guanyat un dels dos premis del concurs que sobre'l tema: *Los jurados mixtos como medio de dirimir los conflictos entre el capital y el trabajo*, va convocar l'any passat la Academia de Ciències Morals y Polítiques, de Madrid.

Molts y grats recorts va dexar en lo «Centre Escolar Catalanista» durant los anys que va ser estudiant, en qual associació va sembrar sense dupte l'esplet de catalanistes que arreu se trovan escampats per la terra catalana: metges, advocats, enginyers, etc., catalanistes que al entafurarse en lo reconet de patria ahon nasqueren, no fan més que sembrar arreu les llevors recullides en les vetlles del «Centre Escolar Catalanista», de aquesta ciutat.

Va ser un dels autors de la célebre *Doctrina Catalanista* premiada en un concurs especial convocat per patriotes catalanistes de Sabadell, essentne lo jurat los individus que



ENRICH PRAT DE LA RIBA,

DIRECTOR DE «LA VEU DE CATALUNYA».

5cent.
La Veu de Catalunya

ANY 1^o, NÚM. 1 BARCELONA, DIMENES I 10^o JANER DE 1901

LA VEUTERIA
Donya Taresa Soler y Gonsé
Viuda de don Joan Pin y Gonsé

D. Dolors Galwey y Garcia de Cabot
Mort el 28 de Desembre últim

CHAMPAGNE COGNAC
GRANJA-TORRE DE SAGARRA
GIMNAS Y ACADEMIA D'ESGRIMA
RAMBLA DEL CENTRO
OBJETOS PARA REGALOS
Fayans Catalá

formavan aleshores la Junta Permanent de la «Unió Catalanista». De aquella obreta se'n feren tirades especials que s'escamparen per tot Catalunya y fora d'ella, movent gran rebombori entre'ls nostres enemichs.

Fou secretari de la Assamblea Catalanista de Manresa, en la que se aprovaren les famoses *Bases*, y des de la fundació de *La Veu de Catalunya*, ocupa la direcció de aquest valent y patriòtic diari, que, anch que no hagués fet res de bé pràctic per la nostra terra, tindria'l mérit innegable de haver popularisat la nostra hermosa llengua, y ara meteix, la de haver organisat y portat a feliç terme la última campanya electoral, ab la que se ha obert una ampla vía, per la que farán llarch camí les salvadores idees de la autonomia de les regions.

Vegis sinó lo que diu lo distingit publicista don Miquel dels Sants Oliver, director de *La Almudayna*, de Palma de Mallorca, en carta particular dirigida al director de *La Veu de Catalunya*:

« Les tempestats purifiquen la atmósfera; y lo vent del nacionalisme catalá arriba a temps d'ensenyar a totes les regions espanyoles com se poden treure de sobre los parásits de la corrupció política.
» Senzillament admirable com á obra periodística, y com á obra humana, m'ha semblat la campanya electoral de *La Veu de Catalunya*. La nota més preciosa consisteix en haver fet que'l combat no fos de parada y ab botó, sinó de punta y a mort... »

A les falagueres felicitacions que de per totes les contrades de Catalunya, y de fora d'ella s'envían al diari y al seu jove director, hi afegim gustosos la nostra que, si bé modesta, no està menys curulla d'entusiasme que les altres.

FÁCSIMIL DE LA PRIMERA PLANA DEL 1^o NÚM. «LA VEU DE CATALUNYA.»



UNA DE LES SALES DE LA EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIES ORGANISADA PER LO COLEGI DE SANT JORDI.

LA SENYERA

HIMNE MALLORQUÍ, DEDICAT ALS HONORABLES CHORISTES DE « LA PROTECTORA »

*Potent retrunyí
lo nostre cant:
« ¡Visca Mallorca
y sempre avant! »*

Alcém la nostra senyera,
rumbajemla al vent lleugera,
enlayremla ab majestat;
qu'en la pau com en la guerra
ha d'essé en la nostra terra
l'emblema de germandat,
ha d'essé en la nostra terra
lo símbol de llibertat!
Amunt! amunt!
avant! avant!

enarbrem nostra senyera
saludemla ab nostre cant
ab fe y coratge
avant! avant!

Y nostra terra á s'ombra benchida
renaixí ab entusiasme á nova vida
recordant les propheses de l'avior;
de Ramón Lull que torn' brillar la gloria
y resurgesca per cansar l'història
lo geni del gran Rey Conqueridor.

Ab fe y coratge
cantém! cantém!
per nostra terra
tots treballém!

Y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca,
y sempre avant!
Enlayremla rica y bella

qu'arreglats en torn d'ella
hem de trobarhi agombol!
La lloretja la poesia,
l'idealisa l'harmonía
y la vest de llum el sol!

la fa triomfar l'harmonía
y la vest de llum el sol!
Amunt! amunt!
avant! avant!

rumbejém nostra senyera
saludemla tots cantant!
ab fe y coratge
avant! avant!

Que no profani s'ombra sacrosanta
el balear qui en llengua externa canta,
qui no sospira per un temps millor,
qui no avorreix l'atrás y les cadenes,
qui no sent flamejar dedins ses venes
per la nostr'illa perdurable amor!

Ab fe y coratge
cantém! cantém!
per nostra terra
tots treballém!

Y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca,
y sempre avant!

¡Oh senyera immaculada,
no n'hi há una altra més honrada
ni ab un símbol més sagrat!
Mentres ton drap mos ombreji
aquí el món florir hi veji
l'Amor y l'Art inspirat

¡aquí el món florirhi veji
l'arbre de la llibertat!
Amunt! amunt!
avant! avant!

Enarbrem nostra senyera
saludemla tots cantant
¡ab fe y coratge
avant! avant!

Cada pedra á Mallorca té una història
cada òna'ns retréu una victòria
y un poema s'hi veu en cada flor;
hi há á cada cova un món de maravelles,
un cel á cada esguart de les donzelles
y una flama divina en cada cor!

Ab fe y coratge
cantém! cantém!
¡per nostra terra
tots treballém!

Y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

*Dolça patria, ta fillada
« ¡Visca Mallorca y sempre avant! »
« ¡Visca Mallorca y sempre avant! »
« ¡Visca Mallorca y sempre avant! »*

Y el nostre himne
soni triomfant:
¡Visca Mallorca
y sempre avant!

JAUME POMAR

Palma, « Colegio Luliano », 1899.

SOLILOQUI



IGAS que no hi soch: no vull veure á ningú — deya la Aurora á la seva cambrera, tancant d'una revolada la porta de la cambra.

Y tirant l'abric de pells per quí n'enllá, va dexarse caure sobre'l sofà, exclamant:

—Axó no es viure: valdria més morir-se deu vegades.

Y avuy ja fa tres anys. Sembla un cástich de Deu. Los dies que més feliça hauria de ser, aquella dies sembla que tot se conjuri pera martiritzar-me, pera exasperarme y treurem de seny. Per alguns será una tonteria, una bestiesa y'm pendrian per ridícula si sabian lo que'm passa. Ja ho sé: mes jo no hi puch fer més, no está en mí evitarho. Y sobre tot, jo crech que es un desig natural de totes les dones casades. No crech, no puch creurho que les que's trovan com jo pujan viure tranquiles. Be es veritat que no hi tenim cap culpa ¿qué hi hem de fer nosaltres? Mes davant de la societat sembla que siem sers inferiors, que no puguem parlar com fan les altres dones... ¡Com si fos algú mérit!

¡Com si estés exclusivament á la seva má...!

Y l'Aurora's removía frissosa sobre l setí, y apretava convulsivament lo mocador de fina batista que tenfa á les mans.

—Si vaig de visita—afegia—á les poques estones de parlar, ja hi som: lo martiri á sobre. La conversa decanta ab motiu de qualsevol fet per aquell cantó, y totes les paraules que pronuncian les que'm voltan, sembla que sían agulles de cusir que'm vagin punxant l'una darrera l'altra. A voltes sembla que parlin en tó de llástima y que'm dongan lo pesam. Altres, per á consolarme, me diuen que aquella y que l'altra també's trovan lo meteix. Les més, me animan, però ab un tó que sembla que interiorment se'n burlin...

Si surto á passeig... ¡alló es terrible! Allavors no puch donar dos passos que no'n trovi alguna que ab tota la propopeya que'l cas requereix, no'm miri orgullosa com dihentme: —¡Ja ho veus, jo!—Y darrera d'aquella un'altra y la majoria d'elles acompanyades dels seus marits que no les desamparan y les obsequian atents y amorosos...—

Al arribar aquí, no va poder dominarse més y esclatá en sanglots. Dues grosses llágrimes rodolaren per avall de ses galtes bufones y fresques, que exugá ab lo mocador, quedantse un bon rato sanglotant.

De sopte, y acompanyades d'un fons sospir, sortiren de sa boca aquestes paraules:

—¡Deu meu, qué desgraciada soch! voltada de riqueses y servey, que está á punt á la més petita indicació meva; jove y enamorada bojament, potser massa, d'un home bo y honrat que també m'estima... y trovarme sola, sola y ab aquest corcó que'm rosega continuament... Prou he intentat distreurem, apartar aquest pensament y fer cas omís de tot lo que'm preocupa: he intentat ocupar la meva atenció en coses de profit per als meus semblants, però en vá. He viatjat per tot arreu; he fugit del bullici de les ciutats y me n'he anat als pobles y ha sigut pitjor: allá tothóm se coneix, tot se sab més y lo meu martiri era encara més crudel... ¡Deu meu, qué desgraciada soch!—repetia.—Y no puch culpar á ningú: jo, solament jo, soch la que no soch lo que dech ser. Lo meu pas sobre la terra no dexará rastre. Seré una estrella voladora que neix, llúu y's fon, sense que'n quedi al cel cap senyal...

No puch anar en lloch que no'm martiritzi aques

ta idea, y si'm quedo á casa y surto al jardí per distreurem á contemplar les flors, allá hi veig los coloms que s'estiman y's reproduexen, y veig als feliços criats fent postures als seus tendres fills que somrients com àngels, los acaronan... ¡Deu meu, Deu meu!... y jo tan sola...

Per tot lo meteix torment—afegia tot axugantse'ls ulls—fins á la iglesia'm persegueix la meva mala estrella. Allá trovo amigues meves, algunes molt més jóvens que jo, qui, acompanyades de llurs tendres fillets y de llurs marits, semblan reptarme ab llur acompanyament y dirme irònicament ab la mirada:—Soch més que tu.

Y jo, com una boja, deliro, no tinch altre pensament, es la meva única ilusió... Y, no senyor; no hi pensis. Tres anys avuy ja fa. Ell n'hi ho esmenta... y es bo, m'estima... ¡m'estimal ja ho he dit. Jo crech que m'ha estimat; avuy... no vull pensarhi. Y encara que fos axís, que son amor se mantingués com lo día del nostre casament, ¿quín consol es per mi, si jo no puch arribar á ser lo que son les altres y tinch que sufrir totes les conseqüencies de la meva trista situació? ¿Qué'n trech de ser estimada, jove y rica si'm falta lo que més afalaga á una dona casada?

—¡Ditxós qui no'n coneix!—diuen algunes. Será cert, tindrán tanta rahó com vulgan; mes no tenirne quan tant se desitjan, quan es la única ilusió, es viure al infern, es no ser... res, ni tan sols mare, lo qu'es una qualsevol, una perduda...—

Y nerviosa, llagrimellantli'ls ulls de rabia, l'Aurora restá llarch rato recolzada á un extrém del sofà ab lo mocador sobre'ls ulls, en tant que'ls darrers raigs del sol, esmunyintse per entre'ls cortinatges d'aquella sala, s'anavan á destriar en los prismes de cristall de la llantia que penjaba del sostre.

JOSEPH ALEMANY Y BORRÁS

(Il·lustracions de J. Llaverrías.)



EXPOSICIO MONOGRAFICA DEL TUBERCLE LA TRUMFA

La personalitat d'En Francisco X. Tobella d'Argila quedara demostrada citant alguns fets de la seva vida, tota ella consagrada a Catalunya y a la agricultura. Ja en 1870 comença la seva propaganda agrícola suscrivint sos articles ab lo pseudonim «Un noy de Sant Pol» de qual pintoresca vila de la costa de llevant es oriundo. En 1872, apareix son primer escrit en nostra llengua en lo *Calendari del Pagès* del Institut Agrícola Català de Sant Isidro, ab la firma Francisco X. Tobella, que ha estat sempre més idéntica.

Fora tasca costosa y no gayre fàcil, donats los límits de que podem disposar en LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA, seguirlo en tots sos actes, donchs, son tants y tan variats que solsament apuntarem los més sobresortints per a controlar que a nostre biografiat efectivament se li pot concedir personalitat pròpia; per quals motius y lo de ser lo Secretari de la Comissió organitzadora de la Exposició monogràfica del tubercle la Trumfa e industries derivades, iniciada per don G. J. de Gillen García, per a celebrar lo cinquantenari de la fundació del Institut Agrícola Català de Sant Isidro, estampem aquestes ratlles.

Baix diferents conceptes podriam parlar del senyor Tobella, però ns limitarem a ferho considerantlo com a filàntrop, com a catalanista y com a propagador agrícola. Per a lo primer no caldrà sinó citar dues fetes, la de 1879 y la de 1885; en una per haver anat a distribuir y a emplegar les almoynes y efectes captats de la caritat pública per als damnificats per les riuades de Murcia, y en l'altre, per lo meteix objecte a Andalusia, ab motiu de les víctimes dels terratrèmols. En abdués representà a la «Premsa periòdica de Catalunya y Associada de Barcelona» y sempre honorífica y gratificant. En 1885, també se li otorgà diploma de honor y medalla del Ajuntament de Barcelona «per los importants serveys durant la epidemia colèrica», formant part de la Junta municipal de auxilis als atacats. En 1890, fundà la societat rural «Gremi de Pagesos de

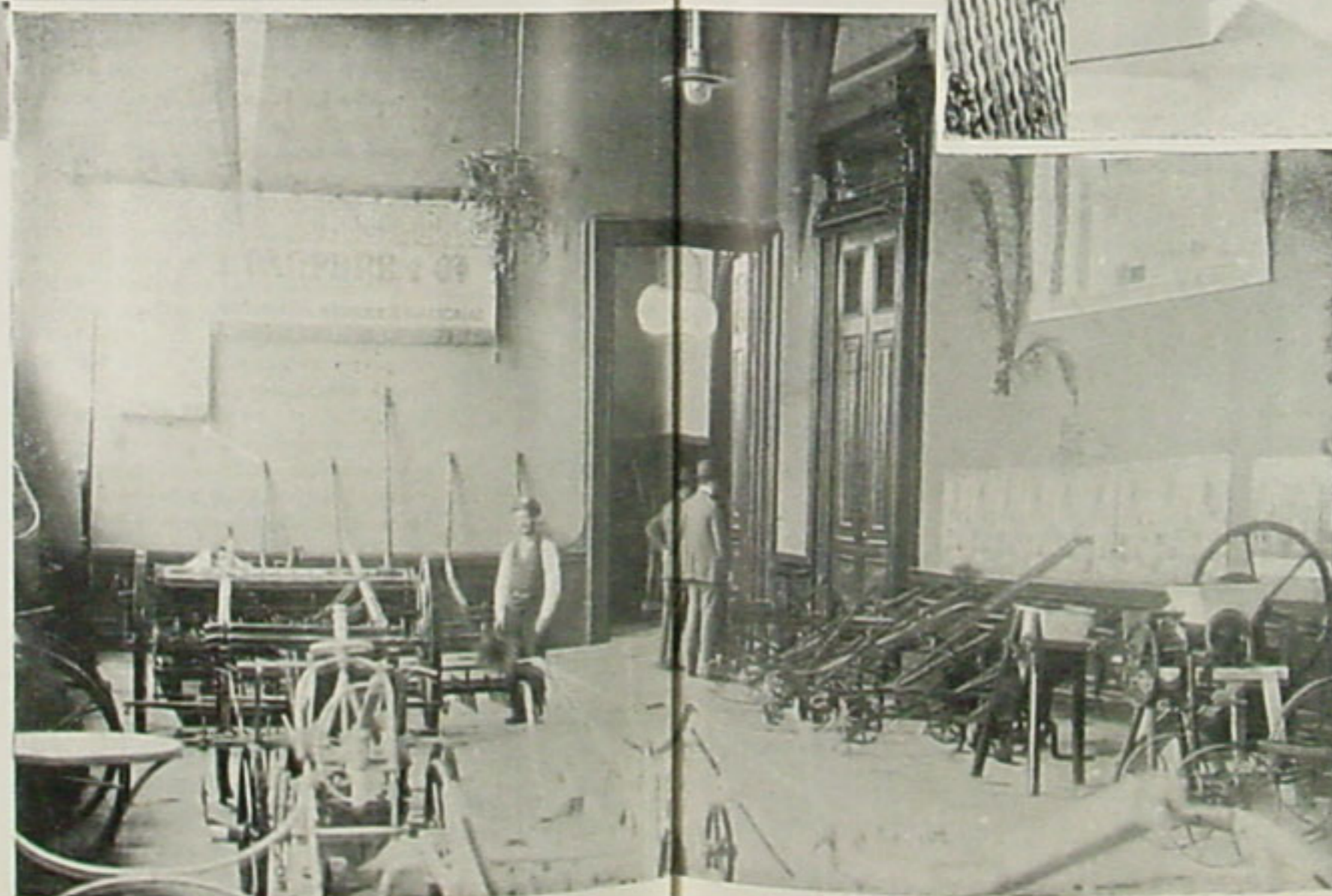


INDUSTRIES DERIVADES



FRANCISCO X. TOBELLA D'ARGILA

SECRETARI DE LA COMISSIÓ ORGANIZADORA DE LA EXPOSICIÓ.

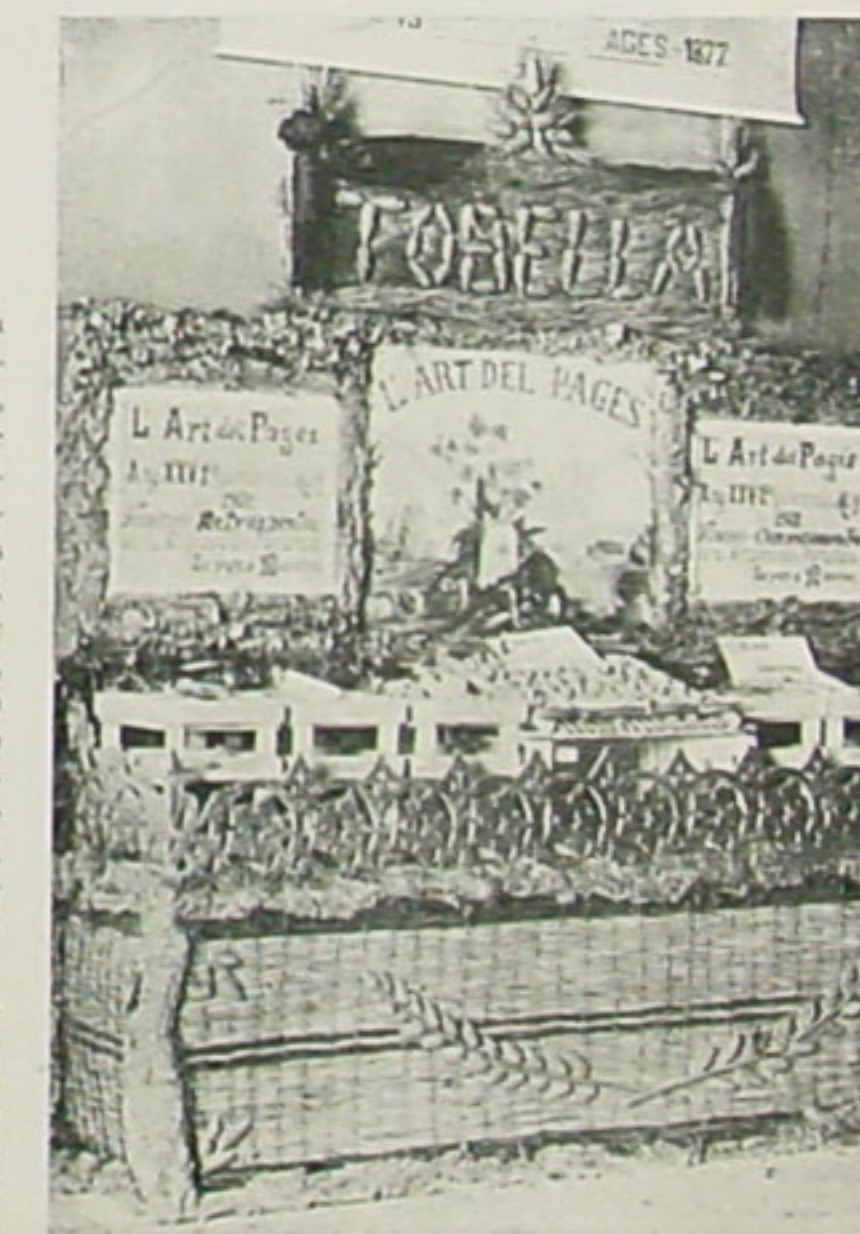


Saladell y sa comarca» y reglamentà una caixa de préstams rurals al petit propietari, titulada «La Guardiola», primera, en sa classe, intentada entre nosaltres. Fem cas oims d'altres coses.

Com a catalanista, sempre ha estat a la bretxa. Ja des de abans de *La Renaixensa*, de la que n'es un de sos fundadors en 1870, en los setmanaris catalanistes *La Gramalla* y *La Llar*, fou un de sos més decidits protectors, col·laboradors y entusiasta propagandista y des de aleshores se'l veu figurar per tot arreu, exercint son apostolat per llegarets, viles y ciutats, predicant la bona nova y sembrant feconda llevar sense sortirse dels ideals bons y sans del catalanisme, y col·laborant en moltes revistes y periòdichs. Fou de la colla dels fundadors de la «Associació catalanista d'excursions

científiques» en 1876, y de la «Associació de excursions catalana» en 1878, refoses en 1897, en la que avuy porta'l nom de «Centre excursionista de Catalunya»; haventli eabut la distinció de presidir les dues en les festes de Vallfogona de Riucorb, en 1879, y en honor del cèlebre Rector; a la una per dret propi, y a l'altra per trovarshi ab lo caràcter de soci més antic; lo qual feu que se acostessen voluntats per a preparar lo llaç de unió, en benefici de la nostra causa. Això basta y sobra per al objecte que se ha proposat nostra publicació.

En quant a propagandista rural, ab la fundació del seu periòdich *L'Art del Pagès*, en 1877, plantà la primera fita, que no han pogut arrancar los temporals, ni s'esborrará segurament sinó ab la seva existència. Aca-



ba de publicar un número retrospectiu, provant que molt ha fet a favor del conreu de la solanaca tuberosa, y un altre commemoratiu, demostrant lo molt que falta per arribar al cim dels avenços en lo que pertoca al esmentat tubercle de tanta trascendencia per a la nostra terra. Si anessem a seguirlo en ses excursions rurals y de més actes de sa vida, lo trovariam entre altres llocs de honor y compromís, en 1871, en la Exposició de rahims; en 1872, en la agrícola dels Camps Eliseus de Barcelona; en 1881, a Marsella representant varies corporacions agricòles catalanes per al estudi de la filòsera; en igual any, com a ponent de un «Projecte de reglament per a la ensenyança practica simultania de la agricultura a Espanya»; dictaminant en lo «Interrogatori sobre del conreu de cereals, oliver, cep y agress», formulat per lo govern de S. M., y en unes lases per a la obtenció d'una *Cartilla Agrícola*; en 1888, presidint lo «Centre agronòmic català» del que'n fou soci fundador en 1880; ocupant la vicepresidencia de la Agrupació tercera del Jurat general de la Exposició Universal de Barcelona; actuant de Secretari general internacional de la metexa en lo Jurat de recompenses en les seccions de Agricultura, Horticultura, Floricultura y Jardineria; essent membre del Jurat especial per a l'otorgament de premis extraordinaris concedits als agricultors espanyols per lo Ministeri de Foment, com a vocal-secretari y ponent de la Memoria y Dictamen rahonats que de R. O. de dit Ministeri se remeté a la Direcció general de Agricultura, Industria y Comerç; en 1889, iniciant y organisant a Badalona lo concurs de rixadors y material per a coulatre lo *videno*; en 1890, lo Concurs exhibició vitícola pràctich; en 1891, lo Concurs exhibició viti-vinicola, tots tres en dita ciutat, y los primers en sa classe celebrats a Espanya y sense protecció oficial; en 1897, organisant la Exposició agrícola de Badalona, la Exposició agrícola y minera e industrial de Tremp y lo Concurs internacional de Arades, de desfonzament celebrat a



Barcelona, y en 1898, essent director-tècnic de viticultura de la fira-concurs agrícola en la secció marítima del Parch, també en nostra capital.

De conferències públiques ne té donades una munió. A Barcelona, en 1878, sobre lo «Aprofitament de la atzavara (pita), com auxiliar poderós en la alimentació del bestiar», dominical en català, a pesar de ser oficial y de R. O.; en 1879, «Cría de cunills y gallines a Catalunya», ab idéntiques circumstancies que la anterior, y, sense citar temes ni llocs, per no allargar, tres d'altres a Barcelona y a Granollers en 1879, 81 y 82; a Tortosa, Amposta y Badalona en 1886; a Barcelona y Arenys de Mar en 1887, a Arenys de Munt en 1889; en 1890 a Vimbodí, Sabadell, Sant Celoni, Ripollet, Barcelona, Castellbisbal y Sant Pol de Mar; en 1891, a Cariñena (Aragó), Navarces, Balsareny, Castellnou y Sampedor; 1892, a Avinyó y Barcelona y axís sucesivament fins avuy, per acabar y perque no hi há necessitat de més per a dexar ben marcada la capital importancia de la obra realisada per aquest distingit y bon català.

No acaba aquí la tasca treballadora del senyor Tobella, sinó que ademés dels múltiples escrits que han vist la llum pública en diferents diaris, periòdics y revistes, obres sobre diversos punts, relacionades ab la pagesia, entre les que citarém: *La llum, Influencia que té en la vida*, 1872. — Revista agrícola ilustrada

L'Art del Pagès, des de 1877. — *Calendari de L'Art del Pagès*, començat en 1878. — *Biblioteca agrícola catalana*, en 1881. — *Una excursió vitícola al Mediodia de Francia*, 1881. — *La atzavara (pita) agave-americana* com auxiliar poderós per a la alimentació del bestiar, 1882.

Es president d'honor y soci honorari d'una infinitat de corporacions; ha estat director de «La Agricultura catalana», primera fàbrica a Espanya d'adobs complets per a les terres, fundada a Barcelona en 1863; director-gerent de la «Societat vitícola de la Corona de Aragó»; professor de agricultura del col·legi de Carreras y director y professor teòric-pràctic de agricultura en la Granja, Escola Experimental d'aquesta provincia de Barcelona; president y fundador del Col·legi Pericial Agronòmic de Barcelona; ha format part de moltes Exposicions Universals y regionals en los 30 anys darrers, nacionals y forasteres; no ha fet cas de honors oficials, dexa passar les ocasions que se li han presentat ab tot y haver estat proposat per ells en diferents èpoques de sa vida activa y treballosa per Catalunya y per la Agricultura.

Condensarém nostres propòsits dihent que es un filàntrop per temperament; catalanista de cor y sava, y propagador agrícola popular de conviccions. ¡Axís es En Tobella! ¡Aquest es l'apòstol de la agricultura catalana!

QUADROS BARCELONINS



DE BON MATÍ, AFUNTACIÓ DEL NATURAL PER A. MÁS Y FONDEVILA.

LO PES D'UNA PENA

Anit he somiat Una balança
sostenia afinada ab la má esquerra
y en un de sos platets, les alegríes
que he gosat, hi posava ab la má dreta.

Lo platet ha baxat, baxava á mida
que'ls hi anava tirant, y ja á son terme,
en lo platet que buyt y alt restava
comensava á posarhi mes grans penes.

Quan tot just la primera aná hi dexava,
impulsat per son pes lo platet queya;
atónit he quedat, y, misteriosa,
una veu me ha parlat d'esta manera:

— En va vols de ta vida les desdixes
ab les glories pesar; son flors lleugeres
que juntes totes, per milers que sigan,
no pesan una pena.

JOSEPH ALADERN

PIRENENCA

L'estany floreix sota'ls abets cantayres
quan se fonan les neus assoleyades,
y l'alé de les valls rublert de flayres
destría les boyrades.

L'estany floreix y'l prat l'hi xucla'l riure
ab idilis de flors,
que l'herba al sé'l bon temps vol crexe y viure
per rebre bé als pastors.

L'estany floreix al peu de la congesta,
al cant de les cascates remoroses
que saltan per les gorjes silencioses
com un himne de festa.

L'estany floreix y al seu entorn les fades
quan les nits son serenes,
d'edelweis perfumades,
s'enjoyan, tot cantant, les llargues trenes.

L'estany floreix: pujemhi, bella aymada,
veurás com somriurá;
tu que tens aquest ayre com de fada
l'acabarás d'ull-pendre y extasiá.
Pujemhi que'ls abets obrint les branques
ens cridan plens d'amor;
tindrém per guía un vol de perdius blanques
y per jas la cabanya d'un pastor.

JOAN M. GUASCH

Olet, istiu de 1900.

VEUS DE MUNTANYA

Per les vinyes d'aquets cims
ja hi maduran los rahims,
les sarments perden l'ufana:
y'ls baylets d'ací d'allá
no més fan que pellucá
los penjolls de bona pansa.

Axuit per la caló,
al clotall del regaró
cerco l'ombra regalada;
dos gotims de moscatell

volen darm llur such novell
qu'enforteix, y'l seny trasialsa.

Les cigales son al fort,
y ab delit canta que canta
la cançó eterna del sol,
l'himne ferm de la estiuada,
y á la baga'l rossinyol
recomença sa complanta;
la complanta del bon temps,
tota plena d'esperances.

A. BUSQUETS Y PUNSET



PERPINYÀ.—LA PLAÇA ARAGO

De día, y fins á la vetllada, es un dels endrets més correguts de la vila; á part que faça forta tramontana ó massa fret, no hi faltan passejayres, criades, maynadeta y caminants enfeynats d'anar ó tornar del treball. Aquexa estimació li tenen los perpinyanesos, perque es casi la sola placeta de dintre les fortificacions hon un hom se puga moure, hon hi haja sol á l'hivern, un xich d'ombra á l'istiu y que un hom hi sia sempre ayrejat.

La voreja la rivereta de la Bassa, que ofereix aquí un reduhit paysatge campestre, ab lo seu exám de bugaderes y la seva renglereta de pescayres de canya; al davant, s'enlayra lo fullám dels arbres de cap á la font de Sant Félix; y d'aqueix fullám arrenca — hom diría que es á tocar — lo pich, ara blavench, ara nevat, del Canigó. Així es que á n'algún francimand, desembarcat de nou á Rosselló, tot sovint li passa aquesta: desde la plaça Arago demana — «Que es alló, la cima de Canigó?»... — «Y que es aprop! Donchs m'hi caldría anar»... y li es un desengany, al pobret, quan se li diu que Canigó es á 50 kilómetres, y que lo cim té uns 2.785 metres d'alçaria.

Además, al bell mig de la plaça hi há la estatua d'En Francesc Aragó, lo célebre astrònom y home polítich dels temps del 1848; ab la má dreta senyala'l cel, que tan tenia estudiat y conegut. Los baxos relleus representan á En Aragó: d'edat jovenívola, estudiant per les fortificacions de Perpinyà; quan posava la pau per les trinxeres de París, pel 1848; quan, ja vell y cech, encara dictava travalls astronómichs á sa neboda, Madama Laugier.

Y al entorn d'En Aragó se passejan los perpinyanesos, que de tant y tant de li veure'l dit sempre en l'ayre, li han tret alló de «l'Aragó pren paciència!»

J. DELPONT.

GERMANOR CATALANO-PROVENÇAL

VII

FÉLIX GRAS

MALEMORT es un poblet petit. Ni sos habitants, que tot just passan de mil cinchcents, ni son vehinatge al Mont-Ventoux, ni sa proximitat a Carpentras, ni'l pertanyer al departament de Vaucluse, haurían atret sobre d'ell la atenció de ningú. Ab tot, son nom s'ha pronunciat molt sovint, y es que á ell va unit lo d'un poeta famós, d'En Félix Gras, tercer capoulié del felibrige, que allá nasqué en 3 de maig de 1844.

MARS-AVRIL 1901 NOUVELLE PÉRIODE, N° 101-2 16^e ANNÉE

REVUE MÉRIDIONALE

LE TOMBEAU DE FÉLIX GRAS

TROISIÈME CAPOULIÉ DU FÉLIBRIGE



CARCASSONNE

ADMINISTRATION ET RÉDACTION : 3, RUE VICTOR HUGO.

REVUE MENSUELLE

PORTADA D'UN PERIÓDICHI DEDIGAT Á FÉLIX GRAS PER SA MORT.

Quan ell va fer deu anys, se fundava'l felibrige á Fontségugne, s'iniciá poch després en lo moviment regionalista, y als dinou anys començava á dedicarse al conreu de la literatura provençal.

Com tots los qui han ocupat després lloch important en dita

associació literaria, començá sa carrera en l'*Armana* d'En Roumanille.

En aquella época, Napoleó Peyrat, li predíu un pervindre de capitost, y poch després, En Balaguer, durant son desterro, li fa iguals profecies.

Ab *Li Carboundé*, epopeya en dotze cants que's desenrotlla entre'ls carboners del Mont-Ventoux, guanya un premi en lo concurs de la *Société des langues romanes de Montpellier* en 1875, y's fa conéixer del món literari; en *Tolosa*, les metexes tendències que *Calendau*, d'En Mistral, donan iguals resultats: una grandiositat, una bellesa extraordinària y en lo *Romancero provençal* fa tan bona obra per la poesia popular d'oc com En Marián Aguiló per la catalana.

En elles se demostra un épich de primera força, fins al extrém de poderse comparar son poema en dotze cants *Tolosa* á una gesta dels trovadors mig evals, sens témer la comparança. En lo *Romancero* s'hi veu ben bé la lluyta moral per la introducció del cristianisme y'l esperit del poble fent la nova religió tan pagana com l'antiga, per conciliarho tot.

Si s'hagués de triar, sería difícil resoldre; l'entusiasme juvenil s'uneix en totes á un gran conexement de la historia de sa terra y á un gran amor per sa ressurrecció.

Fins aquí com á poeta. Es además lo inaugurador de la era de la prosa en lo Felibrige.

Encara que En Mistral y En Roumanille s'haguessen servit d'aquesta forma literaria, pertanyen á la primera generació y son excepcions; la segona deu propiament son origen á n'En Gras, en qui s'encarna. Ses obres en prosa son: *Li Papalino*, set noveletes que recordan l'época en que Avinyó era la capital del món cristiá, y per fi *Li Rouge d'ou miejour*, epissodi de la Revolució francesa al mig-día; en ell fa la historia del batalló marsellés de cinchcents homens, qui prengué una part tan activa en dit moviment revolucionari y mogué l'atenció dels parisenchs per les farandoles que ballava davant de les ruines dels palaus.

Atragué molt l'atenció sobre aquesta última la circumstancia d'haverse publicat primer á New-York, traduïda al anglés per la senyora Jaunier. La premsa francesa vegé ab sorpresa que al extranger conexían millor als provençals que ella metexa y aleshores se sapigué que casi totes les obres d'En Gras havían estat traduïdes á diferents idiomes, posant prólech á una d'elles lo meteix Gladstone.

En Félix Gras ha publicat además, baix los pseudónims de F. de Bouscarle y Boson de Provence, nombroses cròniques y'l *Catecisme del bon felibre*. Es además l'autor de la cançó *Lou pape Clement Cinq*, que avuy encara es inédita, per son caràcter lliure, més es coneguda de tots los felibres y's canta en totes llurs reunions.

La copia que'n possehim comença aixís:

Lou pape Clement Cinq d'assetun sus sa mulo
s'envai veire si vigno amount á Castèunou;

Adquirides, donchs, una franca y sólida reputació de poeta y de patriota, totes les esperances se dirigiren á n'ell al morir Rou-

manille en 1891, y poch temps després fou nomenat son successor, com *capoulié* del Felibrige. Era'l tercer y venía després d'En Mistral (1876-1888) y d'En Roumanille (1888-91).

Aquesta elevació d'En Gras, que donava una representació oficial a la joventut felibrenca, fou molt ben rebuda de tothom; en ell se conciliava la tendència conservadora y realista ab la tendència federalista, que cada vegada s'accentua més.

Com a *capoulié*, havia tingut durant molts anys la «copa de l'amistat» oferta pels catalans als quatre poetes que vingueren als Jochs Florals de 1876 y contestada ab un'altra copa, la qual s'havia parlat de que fos guardada a la Biblioteca-Museu-Balaguer de Vilanova y Geltrú, la institució pública més propia per a conservar-la, segons digué a les hores un dels primers poetes de la nostra terra. En un de sos viatges a Barcelona, pogué evitar que'l nom de la copa dels catalans fos inmerescut.

En la redacció dels estatuts del felibrige intervingué En Quintana, qui, suposantse ab poders dels literats catalans, va fer les indicacions necessaries perque'ls catalans entressen també en la associació. En conseqüència, foren remesos los títols de *majoral* a les personalitats escullides, que no'n sabían res. Uns varen callar, altres retornaren lo document y'ls més presentaren la renúncia. Alguns felibres, sobre tot En Marieton, cregueren gran equivocació dels catalans aquell refús.

No veyan la diferencia de costums y de llengua de les regions, y encara més la diferencia d'aspiracions polítiques, ja que ells están molt joyosos d'ésser francesos, fins al extrém de dir en Gras (1876): *Ame moun vilage mai que toun vilage; ame ma Provenço, mai queta provenço, ame la Franco mai que tout!* Y consideran a París com lo centre ideal ahon se resumexen tots los progressos, essent axís que nosaltres no podém dirho del meteix modo: se'ns uní a Espanya contra nostra voluntat, imposantnos lleys que no eran les nostres, y respecte a Madrid... bé prou lo coneix tothóm.

Cap dels capitosts provençals qui estavan enterats de la qüestió se doná per ofés y per fi En Félix Gras desfeu amistosament aquestos estranys llaços.

No unides, sinó amigues, viuran felices Catalunya y Provença; llurs camins son massa diferents.

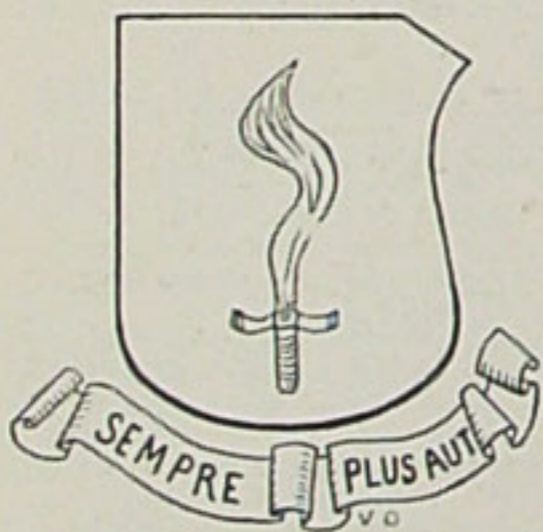
Además de poeta y periodista, En Félix Gras, que s'anomena *Cigalo dou Ventour*, es un gran orador: en les festes d'Avinyó en 1874 pel centenari de Petrarca, en les de Carcassona en 1893, a Carpentras en 1891 y en casi tots los jochs florals celebrats d'ençá que es *capoulié*, fa sentir la seva veu autorisada y ab sos accents entusiastes comunica la fe en la causa als incréduls y reconforta als creyents.

De segur que si en la literatura no s'hagués obert camí, hauría pogut ser un pintor de mérit. Vam tenir ocasió de reproduhir, en nostre article sobre En Mistral, lo retrat que d'ell va

pintar En Gras sobre una pedra del Rosa. En lo revers y en vermell sobre fons negre, porta la següent inscripció:

Oh, terra de prometença,
oh, ben amada Provença.
Deu te guardi de tot mal!
Viva Provençal! Viva En Mistral!

—
Au grand poète liberal
Mr. Víctor Balaguer
son ami pour toujours



EMBLEMA DE FÉLIX GRAS.

FÉLIX GRAS.

La imperfecta copia que varem reproduir, no pot donar idea de la justesa d'aquella miniatura, que no es pas la única mostra de son habilitat.

En les idees polítiques figurava com lliberal y federalista al costat d'En Mistral, Berluc-Perussis, Fourès, André.



FÉLIX GRAS, A. MIR Y F. MISTRAL, A CARCASSONA, EN 1883.

Al començar aquest any, lo govern francés li va concedir lo títol de cavaller de la legió d'honor y'l ministre d'Instrucció pública va tenir la idea delicada d'enviar lo diploma y la medalla a Mistral perque aquest l'entregués a n'En Gras.

Desgraciadament, aquesta entrega no ha pogut verificarse; lo poeta, que havia recaygut a Avinyó en una malaltia mortal, escrivia, millor dit, feya escriure per sa filla Àngela a n'En Mistral en 3 de mars:

« Mon bon mestre:

- > Del fons de mon llit us faig escriure aquest mot per respondre a vostra carta d'avuy matí.
- > Estich malalt com no ho he estat may. No puch dormir, ni menjar, ni beure y tusso casi sempre, escupint sanch, ab una debilitat de cor, que no n'espero d'altra.
- > Per molt temps, no estaré en lo cas de rebre l'*espaldarazo* (!) de cavaller. Si veniu a Avinyó, porteu lo pergami y la creu; veurém més tart si tindré força per felibrejar.
- > Santa Estela, aquesta vegada, podria fer un gran miracle!
- > Vostre,

> FÉLIX GRAS. >

L'endemà passava a millor vida lo poeta, quan encara no tenia 56 anys y tant podia esperarne la causa del Felibrige.

La mort d'En Félix Gras ha portat un cambi en la presidencia del Felibrige. Les candidatures proposades per a succehirlo com a *capoulié* eren: la de nostre bon amich En Gaston Jourdanne, la d'En Albert Arnavielle, la d'En Berluc-Perussis, la d'En Clovis Hugues, la d'En Alfons Tavan y la d'en Pere Devoluy, que fou proclamat en 21 d'abril.

VÍCTOR OLIVA

Vilanova.

NOSTRES GRAVATS

LOS DIPUTATS REGIONALISTES DE BARCELONA

Més que fer les biografies dels senyors Robert, Rusiñol, Doménech y Torres, elegits pels elements sans y honrats de Barcelona per la representació de aquesta ciutat en les Corts del Estat Espanyol, creyém que'n toca felicitarlos coralment; puix ells son, avuy per avuy, los quatre hòmens sobre'ls qui té fits los seus ulls lo poble catalá, y aquesta es una honra de la que no poden pas enorgullirse tots los diputats espanyols.

No hi há dúpte que, amichs y contraris esperan ab veritable expectació lo que farán y dexarán de fer aquests quatre distingits catalans quan se trovin en lo Congrés de Madrid, ab una representació tan honrosa com es la que'ls hi há donat aquesta ciutat.

Podrá ofegarlos l'atmosfera pestilent que allá's respira, podrán ser objecte de burla per part dels Romeros de aquella terra, podrán aygualirse llurs projectes y desigs en bé de Barcelona y en general de Catalunya, més s'ha com se vulla, á la idea de l'autonomia de la nostra patria, se li donará una gran empenta, y aquesta, será tant més grossa quant més amplia y més ferma s'ha la confiança que depositin los barcelonins en llurs representants á Corts.

Congratulemos, donchs, de aquesta elecció. Per primera vegada se

GENT DE CASA, PER MARIANO FOIX.



— Elvireta, tu m'enganyas!
— ¿Ab qué ho conexas?

sentirá la veritable veu de Barcelona en aquella casa ahon tantes vegades se'ns ha motejat de ximpls y podrán veure aquells hòmens poques-soltes quina classe de ximpls son los hòmens que'ls hi envía Barcelona, ó millor dit, Catalunya. Perque no hi há que ferse ilusions: lo poble catalá, potser inconscient, considera també com á representants seus als quatre hòmens que ha elegit la Barcelona honrada.

LA PLAÇA DE SANT JAUME LO DÍA DEL ESCRUTINI

GENERAL.

Es necessari haversi trovat, haver vist l'històrich Saló de Cent, vestibul y escales de la casa comunal de Barcelona per ferse càrrech de lo que representava per aquesta ciutat aquella memorable sessió de 15 hores.

Havía arribat l'hora de saberse per clar lo resultat de la lluyta del anterior diumenge y no hi há que recordar la expectació que's sentía per á conèxer lo resultat final, tenint en compte los telegrams creuats entre'l senyor governador y'l ministre de la Governació des del día de les eleccions.

Durant les hores del matí hi hagué moments en que la plaça de Sant Jaume oferia un quadro encantador que encoratjava de veres y feya esperar que pot contribuir molt á la regeneració del nostre poble.

Les fotografies que publicuém en aquest número ne donan una lleugera idea.

UNA SALA DE LA EXPOSICIÓ DE FOTOGRAFIES

ORGANISADA PER LO «COLEGI DE SANT JORDI».

En Francisco Flos y Calcat, director del esmentat col·legi, únich en nostra ciutat montat á la catalana, se ha de confessar que es incansable.

Ell no reposa un moment. Conferencies, vetllades, exámens y exposicions son seguidament objecte de la seva preocupació y tot sempre en bé de la instrucció y educació dels seus nombrosos dexebles, qual pares, apreciant en lo molt que valen los esforços del il·lustrat director del «Col·legi de Sant Jordi», contribuexen á la crexensa de aquella patriòtica institució docent.

La última exposició de fotografies de Catalunya es verament superior. Son innumbrables les persones que han desfilat per aquelles sales adornades ab lo gust artístich que tots reconexen en lo senyor Flos y'ls dexebles han de recullir molts conexements al contemplar aquella serie de monuments de la nostra terra, ilustrats ab les explicacions de caràcter artístich, arquitectònich y geogràfich ab que'ls acompaña lo seu Director.

Rebí la nostra enhorabona.

LA EXPOSICIÓ MONOGRÁFICA DEL TUBERCLE

LA TRUMPA É INDUSTRIES DERIVADES.

La inauguració oficial de aquesta interessant Exposició, iniciada y organizada per l'Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro en celebració del cinquanté aniversari de sa fundació, va tenir lloch lo día 14 del passat en lo Saló de la Reyna Regent del Palau de Bellas Arts, en quals sales laterals y jardins anexes está instalada.

Al acte oficial hi assistiren les autoritats y una gran gentada, entre la que's veyan á les famílies més distingides de aquesta capital.

Un altre día parlarém extensament de la importancia de aquesta Exposició.

QUADROS BARCELONINS.—DE BON MATI,


APUNTACIÓ DEL NATURAL PER A. MÁ S Y FONDEVILA.

Lo reputat dibuxant En A. Más y Fondevila, honra avuy les planes de la nostre publicació ab una de les seves garboses apuntacions del natural que tanta anomenada y ben merecida fama li han donat.

La vida barcelonina, durant les primeres hores del matí presenta un caràcter tan especial, tan típic y tan de casa que solsament los que senten bategar dins del seu cor l'amor á les coses de la terra, com les hi sent lo senyor Más y Fondevila, poden transportar al paper aquestes escenes populars en les quals s'hi veu volejar l'ànima del poble.

Creuém que'ls nostres abonats la veurán ab gust y sabrán apreciar com se mereix la bonica apuntació de aquest celebrat dibuxant catalá.

MELODIA



DE
SALVADOR
GINER

MELODIA

SALVADOR GINER.

Andante mosso.

Piano.

mf

p

mf

dim. *pp*

cres.

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with slurs and ties. The bass clef staff contains a rhythmic accompaniment with chords and eighth notes. Dynamics include *f* (forte) in the first measure, *p* (piano) in the third measure, and *pp* (pianissimo) in the fourth measure.

Second system of musical notation. The treble clef staff continues the melodic line. The bass clef staff features a steady accompaniment. Dynamics include *p* (piano) in the first measure and *pp* (pianissimo) in the second measure.

Third system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs. The bass clef staff has a simple accompaniment. The instruction *cres. e affret.* (crescendo and acceleration) is written in the first measure.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs. The bass clef staff has a simple accompaniment. Instructions include *rall.* (ritardando) in the second measure, *1^o tempo.* (first tempo) in the third measure, *p* (piano) in the fourth measure, and *dim. rall.* (diminuendo and ritardando) in the fifth measure.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff has a melodic line with slurs and a triplet in the third measure. The bass clef staff has a simple accompaniment. Dynamics include *p* (piano) in the first measure.

The first system of music consists of three measures. The upper staff (treble clef) features a melodic line with eighth-note patterns, often beamed together, and some notes are marked with accents. The lower staff (bass clef) provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The key signature has two flats, and the time signature is 3/4.

The second system contains three measures. The upper staff continues the melodic development with similar eighth-note patterns. The lower staff accompaniment includes some chords with grace notes. The notation is consistent with the previous system.

The third system has three measures. The upper staff shows a continuation of the melodic theme. The lower staff accompaniment features a steady eighth-note pattern. The key signature and time signature remain the same.

The fourth system spans four measures. It includes dynamic markings: *f* (forte) in the first measure, *dim.* (diminuendo) in the second, and *p* (piano) in the third. The upper staff has a melodic line with some slurs and accents. The lower staff accompaniment includes chords and eighth-note patterns.

The fifth system consists of five measures. It features dynamic markings: *rall.* (rallentando) in the second measure and *dim.* (diminuendo) in the fourth. The final measure is marked *ppp* (pianissimo). The upper staff has a melodic line with some slurs and accents. The lower staff accompaniment includes chords and eighth-note patterns.

ppp

tícies del èxit obtingut pel mestre Giner en dues ò tres òperes estrenades últimament.

Nosaltres no duptem de la capacitat del públic valencià per a jutjar dites obres, ni de la justícia dels aplausos tributats al mestre Giner.

Per la nostra part esperem conèixer algun treball gran del mestre valencià per a jutjarlo, puix ab les dues obres del esmentat compositor *Les enramas* y *Nit d'albaes*, estrenades en lo Tivoli, no hem pogut fer nos cárrech de son talent.

Dites dues çarçueles des del punt de vista literari no tenen res de particular y tenen gran semblança. En elles nos pensém que lo mestre Giner no s'ha volgut llahir. Es veritat que, per exemple, en *Las enramas*, lo llibret no dona motius al músich per a estendre sa fantasia, però en *Nit d'albaes* ja té més espay lo mestre y si bé aquest no extén completament ses ales, en algún número musical, com en lo dúo del segón quadro, s'hi véu quelcóm, present lo talent del compositor.

••

Don Tancredo, çarçuela estrenada en la Granvia ab motiu del benefici d'En Ricart Guell, es una de tantes escrita per a explotar la anomenada que ha conseguit lo tamós Don Tancredo. En Guell hi cantá uns *couplets* molt chistosos.

L. F.

BIBLIOGRAFIA

(En aquesta secció s donará compte de tots los llibres que ns envíen autors ó editors.)

L'IDIOTA DEL GORCH NEGRE, drama en un acte y en vers original de Pau Rosés y Pau Guiteras.—Biblioteca de *La Barratina*. Barcelona, 1901.

Estrenada aquesta obreta en lo Centre Moral de Sant Francisco de Paula la nit del 7 de abril prop passat, va conseguir un brillant èxit, per encaxarse

QUÈNTO IL·LUSTRAT

per ANRIBÁN.



divinament al patró de les obres que se solen escriure per als teatres catòlics.

L'obra se descapdella ab bastanta naturalitat y té algunes escenes molt ben ensopegades.

••

CANTS DEL COR, llibre de poesíes de *Joseph Guardiola*. Imprenta de Joaquím Collazos. Barcelona, 1901.

Havém rebut aquest llibre que l'autor divideix en dues parts: *Planys y tristats*.

Es aquest un aplech de poesíes, millors de fondo que de forma, que revelan en son autor una vocació irresistible que ab l'estudi y'l temps pot arribar a donar fruits assahonats.

••

VENTIJOLS DE GUILLERÍA, poesíes montanyenques per *Antón Busquets y Punset*. Barce'ona, 1901.

No es En Antón Busquets y Punset un desconegut dintre'l camp de les lletres catalanes.

Del llibre que'ns ocupa ja varen poder apreciar-ne algún fragment nostres llegidors y avuy sols nos cal esmentar que aquest aplech de poesíes honra de veres al seu jove y entusiasta autor, un dels més estudiosos que cultivan la literatura catalana, com ho demostren les metexes composicions que forman lo tomo, moltes d'elles premiades en públics certaments.

Agrahím l'envío que ha fet a aquesta redacció y'ns complavém en felicitarlo.

••

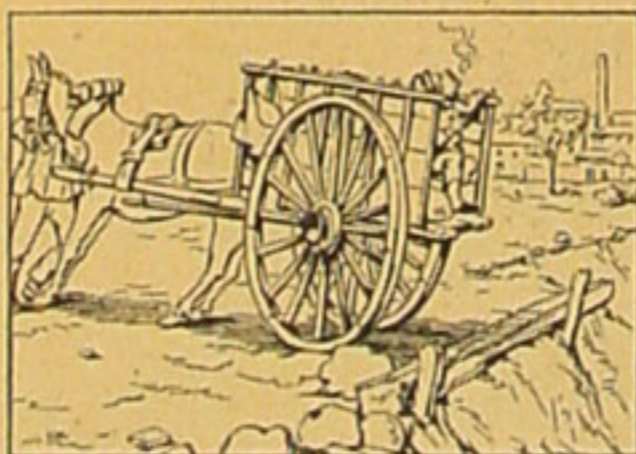
CANÇONS POPULARS

Cauçó popular que es la que s'improvisa, no la que s'escriu; la que sent y fa sentir, no la que's pensa. Aquí's vesteix de pagesa, més enllá de dama; adorm a un xich infant que dina del breçol descansa, ja parla ab un que jau dintre la caxa; s corona de rosas, ara de semprevives, uns li sentan cridar *aymam*, altres *llucya*, altres *adora* y'l poble al senla, adora, combat, estima; unes vegades comença sos cants ab paraules cristianes, altres ab versos no gayre ignoscents; sempre viu de recorts, quasi may d'esperances; tan aviat es sarcástica y mofeta, com reflexiva y aconselladora, en una paraula, en tot trova que dir. Es l'arxiu del poble, lo tresor de sa ciencia, de sa religió, de la vida de sos pares, de les gestes de sa historia, es l'espresió de son cor, l'imatge de sos sentiments en les alegries y les tristeses. Es sencilla com una criatura; tan aviat fa parlar un aucell, com una planta, com una muntanya, ab tal de lograr lo seu fi, que n'es lo de plaure.

Y axó no sols ho dihéu nosaltres, també ho han dit homes de llarchs conexements en la materia com En Milá, En Marián Aguiló, En P. Bris.

Per axó veyém ab gust los esforços que's fan per a popularisarles.

Ara ultimament ha començat a publicarsen una colecció que creyéu ha de ser ben rebuda per



tots los aymants de la música popular y tradicional, que avuy no son poch a Catalunya.

Cada quadern conté dues cançons, ab dibuixos alegòrics, notes folklòriques y cobertes de color, ab les millors poesíes patriòtiques de nostra terra, y costa 15 centims.

••

També hem rebut la VI del *Cançoner popular*, que tanta acceptació venen tenint per part de tots los catalans.

Es aquesta «Lo testament de N'Amelia», y ademés d'una bonica y apropiada ilustració d'En Lapeyra, porta, com les altres, unes curioses notes folklòriques. Costan 10 céntims cada una.

••

CURTAS... Y MÉS CURTAS..., per *Joseph Plana y Dorca*.—Barcelona.—Fidel Giró, impressor. Valencia, 311 —1901.

Pulcra y elegantment imprés, lo il·lustrat autor de aquest llibre nos presenta una colecció de poesíes *curtas* com indica lo títol del llibre, però que resultan llargues per la *trastienda*, que diria un castellá, que tenen casi totes elles.

Lo senyor Plana y Dorca es un temperament reflexiu, analisador... Ingenuament encarna en les seves poesíes les impresions personals que li sugereixen los hòmens y les coses y aquestes tenen un fondo que sugestiona y atrau.

¡Llástima que la forma no sigui cuydada del tot com ho regoneix lo mateix autor en lo prólech que posa al davant del llibre!

••

Hem rebut un exemplar de la sardana *L'aplech de Farnés*, original d'En Eusebi Guiteras, únich premi musical concedit en lo certamen de *Catalunya Artística*.

Agrahím l'envío.

••

També s'ha rebut en aquesta redacció l'hermós cartell del senyor Opiiso, anunciant una fàbrica de calsat.

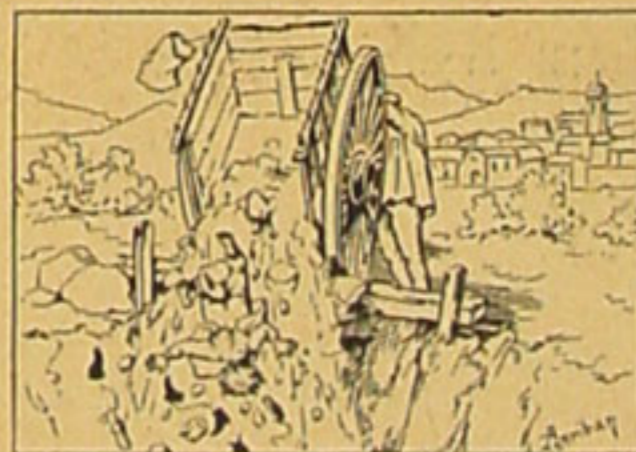
CURIOSITATS

Y PASSATEMPS

Lo famós astròlech alemany Dr. Heidenburg, de la Universitat de Heidelberg, anuncia per a l'estú vinent una calor aclaparant y continuada.

Ab aquest y altres motius son de oportunitat los datos estadístichs que apuntém a continuació.

L'any 627 varen secarse casi totes les fonts d'Europa, desmayantse la gent pel carrer baix la influencia de la calor y la sed.





LO REY EDUART VII Y'L NOU SERVEY. — *Bulow.* — Permetim V M. que li presentí la nova criada, de la qual, li garantexo llurs bons y lleysals serveys. (*Wahre Jacob, Stuttgart.*)



LA SITUACIÓ Á LA XINA. — (*Wahre Jacob, Stuttgart.*)

Lo 879 va ferse impossible treballar als camps per massa calor.

Lo 993 se assecaven les fruytes als arbres com si estiguessin en un forn.

L'any 1000 á França varen quedar axuts tots los gorchs y rius. La corrupció dels pexos morts en sech, va produhir una espantosa epidemia al caurer les primeres plujes.

En 1014 va passar lo meteix quedant sechs los rius de l'Alsacia y Lorena.

Lo 1132 va axugarse'l Rhin.

Lo 1152 fou tan forta la calor que diu que podían coures ous á la sorra.

Lo 1227 moriren moltes persones y animals asfixiats.

L'any 1303 també quedá sech lo Rhin y'l Danubi que passavan la gent á peu.

En 1394 se cremaren les cullites de tota l'Europa, com també l'any 1538 que quedaren sechs lo Sena y'l Loire y en 1556.

Lo 1614 á França y á Suissa fins quedaren sechs los pous y va passar lo meteix en 1646, 1769 y 1701.

L'any 1715 des de'l mars al octubre no va caurer ni una gota d'aygua. En alguns llochs los arbres floriren dos voltes.

Espantosa diu que va ser la calor dels anys 1724, 1746, 1756 y 1811.

En 1815 pujá lo termómetro fins á 40°, obligant á tancar en les ciutats d'Europa tots los llochs de esbarjo.

SEMBLANÇES

- 1.ª ¿Ab que se sembla Espanya á una tostada?
- 2.ª ¿Y una tostada á un joch de cartes?
- 3.ª ¿Y un joch de cartes á los dividendos d'una societat de crédito?
- 4.ª ¿Y una societat de crédito á un periodista?
- 5.ª ¿Y un periodista á una pentinadora?

SOLUCIÓ AL PASSATEMPS DEL NÚMERO PASSAT.

XARADA.—*Madusa.*

Sumari del núm. 14.

GRAVATS: En Francesch Pi y Margall, President actual dels Jochs Florals.—Arribada del President dels Jochs Florals.—Aspecte de la Ronda de Sant Antoni.—Los sustituts dels tranvies.—Pels vols de la Ronda lo dia 1^{er} de maig.—Alcaldes catalans sospesos: N'Ignasi de Loyola March y Baillés, ex alcalde de Manresa; En Salvador Janer y Quintá, ex alcalde de Sant Feliu de Guixols; En Joseph Cardona y Llohiz, ex alcalde de

Berga.—Meetings electorals: Lo primer del Nou Retiro; La presidencia del meeting del Nou Retiro (apuntes del natural per A. Utrillo).—Retrats de don Salvador Giner, don Lluís Cebrian, don August Danvila, don Antoni Chocomeli y del senyor Sánchez Torralba.—En Anicet de Pagés y de Puig, autor de la poesia guanyadora de la Flor natural.—Caxa del sigle XIII, ahon se guardan los documents dels Jochs Florals.—Donya Pilar de Sarriera, marquesa de Puerto Nuevo, Reyna de la Festa dels Jochs Florals d'enguany.—Postal commemorativa dels Jochs Florals d'enguany.—Retrato, tarjeta, autógrafo y escut de Lluís Roumieux.—Dibuix enviat per Tomás Padró al poeta Roumieux, ab motiu del casament de sa filla Anais.—Nova casa de la cambra agrícola del Empurdá.—La música militar dirigintse al local de la Cambra per la seva inauguració.—Passeig de Figueres.—La sortida de la festa dels Jochs Florals de Barcelona.—Estatua descoberta á Pompeya.—Lo comte Lleó Tolstoi.—Estandart decoratiu que adorna la gran sala de Llotja durant la festa dels Jochs Florals.—Lo joch del Polo al Hipódromo.—Quento il·lustrat, per Anriban.

TEXT: Crónica de Catalunya, per Ferrán Agulló y Vidal.—Lo comte Garí (poesia), per Anicet de Pagés y de Puig.—Les óperes del mestre Giner, per M. V.—Los Jochs Florals de Barcelona.—Fragments del discurs del President del Consistori, En Francesch Pi y Margall.—Germanor Catalano-Provençal: VI, Lluís Roumieux, per Víctor Oliva.—Les fires de Santa Creu á Figueres, per J. Puig Pujadas.—Nostres gravats.—Regalo de LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA als seus suscriptors.—Sport, per J. Elfas Juncosa.—Revista de Teatres, per L. F.—Bibliografía.—Curiositats y passatemp.

MODAS: Crónica parisenca, per Juliette.—Nostres figurins.

ANUNCIS

LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA

(ÚNICA IL·LUSTRACIÓ CATALANA)

REVISTA ARTÍSTICH-LITERARIA

DE

Catalunya, Valencia, Balears y Rosselló.

Rambla de las Flors, 20, primer.

CADA NÚMERO UNA PESSETA

Mig any..... / 11 pessetes.

Un any..... 20 »

Extranger.

Un any..... 25 franchs.

A Filipines, Cuba, Puerto-Rico y demás paissos de l'América llatina, fixarán los preus los senyors corresponsals.

Pagos á la bestreta.

COLECCIO COMPLERTA

DE

LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA

(primera época.)

Se trova de venda á n'aquesta Administració al preu de

CINCH PESSETES.

ARTÍSTICHES TAPES PERA GUARDAR

LA IL·LUSTRACIÓ LLEVANTINA

apropiades pera Casinos y Biblioteques.

PREU 4'50 PESSETES.

Se venen á n'aquesta Administració y á casa de nostres corresponsals.